

Izhaja vsaki dan.

Tudi ob nedeljah in praznikih ob 5. uri, ob ponedeljkih ob 9. uri zjutraj.

Posamične številke se prodajajo po 3 novč. (6 stotink) v mnogih tobakarnah v Trstu in okolici, Ljubljani, Gorici, Celju, Kranju, Mariboru, Celovcu, Idriji, St. Petru, Sežani, Nabrežini, Novemestu itd.

Oglase in naročbe sprejema uprava lista „Edinost“, ulica Giorgio Galatti št. 18. — Uradne ure so od 2. pop. do 8. zvečer. — Cene oglaševanja 16 st. na vrsto petič; poslanice, osmrtice, javne zahvale in domači oglasi po pogodbi.

TELEFON številka 1157.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Naročnina znaša

za vse leto 24 K., pol leta 12 K., 3 mesece 6 K. — Na naročbe brez dopolne naročnine se uprava ne ozira. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nepravilna pisma se ne sprejemajo in rokopiši se ne vračajo. Naročnino, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista.

UREDNIŠTVO: ul. Giorgio Galatti 18. (Narodni dom.) Izdajatelj in odgovorni urednik ŠTEFAN GODINA. Lastnik konsorcij lista „Edinost“. — Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu, ulica Giorgio Galatti št. 18.

Ptošno-hranilnični račun št. 652 841.

Rusko-japonska vojna.

(Brzjavne vesti).

Admiral Togo se povrne na Japonsko.

LONDON 28. »Standard« so sporočili iz Tokija: Admiral Togo se povrne s večim delom brodovja v japonsko vodstvo ter bo najbrž cesarju osebno poročal.

Kakor je izvedel isti list iz Tokija od dne 27. t. m. je japonsko novinstvo zelo razburjeno radi vedenja nevtralnih vlasti nasproti baltskemu brodogradu.

Položaj ruske armade v Mandžuriji.

LONDON 28. »Daily Telegraph« so večeraj objavili preko Kinčova, da so Rusi levo krilo svoje armade potisnili naprej. Njihova fronta je dolga 65 kilometrov. Oficijsko se izjavlja, da bo ruska armada štela početkom februarja 600.000 mož. S pomočjo vladovostojke armade se bo potem poskušalo obkrožiti Japonec. Ojačenja, ki prihajajo preko Mukdena, so največ iz zapadnih obmejnih okrajev.

Japonsko poročilo iz Port Arturja.

TOKIO 28. (Reuterjev biro) Poročila iz Port Arturja pravijo, da se posadka na kralj, da jej pride pomoč pred 1. marcom. Vzelo velikim izgubam v boju za grič »203 metrov« se hoče posadka braniti do skrajnosti. Govori se, da ima posadka dovolj zalog do februarja, tudi mornarica ima za mesec dni straliva.

Japonske vesti o poveljnikih portarturkih.

TOKIO 28. (Reuterjev biro) Iz verodostojnega vira se potrjuje vest o smrti generala Kondratenka. Tu se poroča, da se je general Šeselj valed padca s kralja poškodoval ter da je general Smilnov ranjen. (Kakor razvidno, vedo Japonci kar jim je največ na srcu! To poročilo se glasi zelo neverjetno in niso iz sledečih vzrokov: 1) v istih je preveč povedano: trije generali, duše Port Arturja, naj bi bili ranjeni oziroma mrtvi. Pobožna želja Japoncev! Kar bi bilo tudi važnejše je, da bi bilo treba povedati, kdaj, kje itd. se je vse to izvršilo. 2) Kakor znano, po boju na »griču 203 metrov« in pozneje po zavzetju ene utrdb skupine Kikvanšan ni dušo več do zasneženih spopadov, pri katerih bi bilo verjetno, da so se zapovedujoči generali eksponirali. Te vse si je zamogla izmisliti le japonska oziroma japonska fantazija. Op. Ured.)

Brzjavne vesti.

Glede ministerske krize.

DUNAJ 28. Napovedana avdiencia ministrskega predsednika pri cesarju je bila danes ob 10. uri predpoludne ter je trajala nad eno uro. Dr. Körber je obširno poročal ce-

sarju o položaju ter je podal predloge, kako bi bilo možno priti iz sedanjega položaja.

Širi se tudi govorica, da je dr. Körber ponudil cesarju svojo demisijo. Do odločitve ni došlo na današnji avdienci, a govori se, da si je odločitev cesar pridržal.

Tudi ministra zunanjih stvari grofa Goluchovskega je cesar vsprejel v posebni avdienci. Po tej avdienci se je grof Goluchowski podal v ministerstvo notranjih stvari, kjer se je dolgo razgovarjal s drom. Koerberjem.

PRAGA 28. »Prager Tagblatt« vzdržuje svoje poročilo, da pada v današnji avdienci ministerski predsednik dr. Koerber cesarju svojo demisijo. List prinese tudi o osebni namišljenega naslednika dra. Koerberja vrsto poročil, ki so svedo v sedanjem trenutku le domnevanja. V prvi vrsti se imenuje minister za železnice dr. vitez Wittek. Zli se, da je to ona oseba, katero smatra dr. Koerber, da je v sedanjem trenutku najpripravejši; vendar bi bila v zadnji uri mežna še druga kombinacija, ker bi dr. Wittek le nerad zapustil svoj specialni resort. Govori se, da prevzame dr. Wittek vse ministerstvo, izvzemši grofa Buquoya, katerega zamenja kak uradnik, ako bo imenovan ministerskim predsednikom.

Ogrska zbornica.

BUDIMPEŠTA 28. Točno o poludne je podpredsednik Jakabffy otvoril sejo. Zbornica je bila dobro obiskovana. Predsednik je najprevo dal štiti najvišja ročno pismo, s čimer je bila zbornica do 28. t. m. odgodjena. Na to je prevzel besedo ministerski predsednik grof Tisza ter izjavil, da smatra potrebnim, preden se sklene o času in dnevnem redu prihodnje seje, ponoviti vprašanje, je li opozicija pripravna nemudoma dovoliti vladi da se možno kratko dobo tekočo indemateta, da se zamorejo izvršiti volitve, ne da bi se valed tega omajale normalne in finacijske razmere v deželi. Od odgovora je odvisen vsak nadaljnji sklep.

Na to je govoril grof Apponyi, ki je v imenu opozicije to odklonil.

Grof Tisza je nato izjavil, da razpusti kralj dne 3. januarja državni zbor.

Opozicija je vpila: Kaj je pa s kraljevo prirezo? Vi nista prireli, pač pa kralj. Tisza na to: Čim bolj ropotate, tim manje imate pravice govoriti o prirezi, tembolj pa dokazujete, da nimate argumentov, ampak da hočete s škandali zavajati narod.

Na to opozicija: Mi branimo svoje stalšee.

Potem je pričel govoriti grof Andrassy, burno pozdravljen od opozicije ter je izjavil, da vse, kar se je zgodilo do sedaj, je še le začetek novim viharjem. Pokazalo se bo, da so nove volitve nepotrebne. Debate so se s vdeležili posl. Hack, Ugron, Rakovarky, Eötvös, Kossuth in Polonyi. Vsprejet je bil predlog ministerskega predsednika, da se bo vršila prhodeja seja dne 3. januarja 1905.

— Sem, njemu in domovini, da odbijem od nje požrešne Benečane. Ali nadejal sem se, da Ludovik, ko ukroti in razširi državo, povrne pravo in zakon, od katerega ga je bil odvrnil Gorjanski, da, Gorjanski. Nadejal sem se, da bo brzdal svojo kruto samovoljo, ki jo je bil Gorjanski postavil kakor zakon. Prevaril sem se, obrnil od Ludovika. A ko je Ludovik umrl, sem razmišljal, da je bil palatin nasilen morda le zato, da je ugajal nasilni volji gospodarja. Prevaril sem se. Pod varstvom slabotne ženske, ki nosi krono, vršil je Gorjanski huje nasilje, nego li Ludovik.

— Pavel! je planil palatin, stisnivši pesti.

— Vprašaj Slavonijo, Hrvatsko, Dalmacijo, v kateri po zakonu nimaš oblasti, vprašaj Ogrsko, kjer si spasil zakonito oblast, povej ime svoje, proklinjali je bodi, a onemu plemenu, na katerem si se toliko zagrešil, plemenu Horvatov, nisi li tra potisnil v srce, odtisnivši mojega brata z banske stolice, kakor da ti je suženj?

Grška ministerska kriza.

ATENE 28. Delianis pod kralju danes svoje predloge glede sestave novega ministerstva. Delianis je izjavil, da obstoja med njim in kraljem popolno sporazumljenje glede reformnega programa. Nadalje je Delianis izjavil, da bo zbornica dne 7. februarja razpuščena.

ATENE 28. Novo ministerstvo bo najbrž sestavljeno nastopno: Delianis, predsedništvo, vojno in začasno uk; Skuzes, zunanje stvari; Mauromikalis, notranje stvari; Kaliphonas, pravosodje; Karapanos, finance; Budovris, mornarico.

Dr. Dinko Vitezić.

(Nekrolog.)

III.

Iz prastare vrbniške rodbine Vitezićev se je porodil Dinko v Vrbaiku dne 24. julija 1822. Roditelja mu Ivan in Margarita, rojena Volarić, imela sta še petero otrok, od katerih omenjamo Ivana, poznejega poznanelega krškega škofa.

Skrb za vzgojo vrliga Dinka je bil prevzel stareji brat Ivan, ki ga je bil, kakor dvorni kapelan na Dunaju, najprej poklical k sebi, a potem — bodi, da je to odgovarjalo duhu onega časa (pošiljati otroke v šole v tujino), bodi, ker je bil Ivanu pri roki — dal ga je v zavod v Molk. Po dovršenih srednješkolskih naukah vpisal se je na vsučilišče na Dunaju, a sledajš v Padovi, kjer je istotako po izpitu, položenim sijajnim uspehom, bil leta 1847. promoviran na čast doktorja prava.

Naklonjen uradniški karijeri je stopil istega leta v službo na finančni prokuraturi v Zadru in je tudi že leta 1855 — torej po 6 letih — postal svetovalec. Ali to je bil tudi — konec njegovi uradniški karijeri! Birokratizem noče poznati jeklenih značajev in odprtih src, pripravljenih vsaki hip, da nastopijo v obrambo prava in zakona. In zato je italijanska družba iz Dalmacije in Istre skušala z vsemi možnimi silami, da bi preprečila njegova daljša povišanja — in žalibog: ne brez uspeha! Valed tega tajnega rovarjenja na eni strani, in radi svoje vedno večje odločnosti v borbi za narodne pravice je bil še le leta 1887. imenovan višim svetovalecem in prokuratorjem za Dalmacijo. Ali tu ni ostal dolgo. Že leta 1884. je bil — penzioniran in to na odločno zahtevo italijanske vlade radi govora, držanega v državnem zboru proti irredentističnim mahinacijam. Vitezić je tudi to izkušnjo prenesel mirno in hladnokrvno, kakor mu je bila sploh vsaka, pa bila tudi največja žrtav, ki jo je pokladal na oltar domovine zastoj, največja slast.

Zatem je otvoril v Krku odvetaško pisarno ter jo vodil do leta 1899. Koliko se je dobrega storilo v tej pisarni, to bosta vedela — razun duše pokojnikov — tudi njegova

— Zopet postane mačvanskim banom, zaletel se mu je Gorjanski v besedo.

— Nikdar! se je protivil škof, privzdignivši roko, od tvoje roke Ivan ne vsprejemlje banstva. In vendar smo se danes pomirili, pozabil sem brata, ki je poginil v plamenu, pozabil sem brata, ki si ga sramotno vrgel, pozabil sem vzdih kmetov, kletve plemičev, pozabil, da je bil zakon tisočkrat pogažen, podal sem ti roko v tre notku, ko so te tvoji vnanji pomagači pustili na cedilu, oni, ki si jih snubil proti nam v času, ko se dvigajo nad te tisoči nezadovoljnih glav kakor valovi burje, ko si najsilaboji, a jaz najmočnejši, ko je Gorjanski moral privedi med nas kronano kraljico, da nas skoro prosi za mir. Zakaj sem storil to? Vem, da si ti velik, umen, in žal bi mi bilo, da ponesrečiš. Nadejam se, da te je sila izučila, da so kriva tvoja pota. Odmerili smo meje tvoji oblasti. Drži se svojega delokrožja. Izven te meje zeva brezdnost tvoje pogube, besni burja, ki te stre in ki bi te

nečaka Trinajstića, ki sta pri stricu dovršila odvetaško prakso, a najbolje ve to — narod sam! Vitezić, uzor narodnega uradnika je postal pravi ljudski odvetaik.

(Pride še.)

Rusko-japonska vojna pred forumom politike in jurisprudence.

(Piše J. M.)

IV.

Velika važnost vsega traktata, a sosebno zadnjega pasusa v istem, je bila očitna. Japonska je s tem sklepom miru avansirala do nominalnega gospodarja v Kitaju — govoreči v sarem smislu in v duhu (one znamenite klavzule v želji, da se zavaruje integriteta, blagostanje itd. Kitaja, Japonska hoče storiti to in to, ali poslednji naj se da to in to!) Japonski je od samega Kitaja po-verjeno varuštvo nad njim. Skoro bi mogli to varuštvo nazvati prokuratorstvo in rem suam. Japonaki je ostalo odprto srce kitajskega cesarstva: velika pekinška cesta. Sled-njič je Japonska valed kitajske finacijske zavisnosti zadobila pravico za sodelovanje v kitajskem vrhnem administrativnem svetu. Je-li moglo biti v srcih Japoncev še kakih želja, kakih ambicij? Na strani Japonske sta bila vspeh orožja in izvrstna diplomacija. Te poslednje sicer ne smemo preceenjati obzirom na dejstvo, da je imela Japonska v diplomatični borbi proti sebi kakor protiv-nika Kitaj in sam Kitaj. (Če tudi temu poslednjemu ni manjkalo enega Bismarcka v osebi in obliki Li-Lu Ciang, pa je pri Kitajcih vse diplomatično obdevanje prepleteno raznimi formalitetami, da je siromski diplo-mat jako zavisen in vezanih rok, ravno ko je (v diplomaciji) svoboda in prisotnost duha ter bister vid malo ne — vse!) Orožjem in diplomacijo torej so si bili Japonci osigurali — kakor so mislili oni sami — trajno nad-vladje v Kitaju in v vzročni Aziji. Povzdignili so bili svojo domovino na častno stopi-njo vevlasti.

V.

Ali — zakaj prav za prav je Rusija stopila v akcijo? Zakaj je ona — kakor se povdarja in hoče vedno dokazovati od japo-nofske strani — izzvala to vprašanje, ki je imelo dati povoda najprej diplomatični borbi, a končno tudi današnji rusko-japonski vojni? Idimo, da vidimo! Je-li res, da krivica leži samo na strani Rusov? Ali je Rusija res le iz pohlepnosti za tujim, iz nenasitne požre-šnosti itd. — kakor se že piše vse to — branila svoje interese, in je li res ona, ker ni hotela odjenjati krivice, izključno odgo-vorna za današnje vojno? Ali pa je morda vzrok mnogo intimneje naravi — v stvari sami ležeči kamen zadrege, mogli bi reči skoro s filozofom »spopad dveh nasprotnih si usod«? Vprašanje je morda za sedanjí čas bolj ali manje indiferentno, ali važnost istega bo rastle z vsakim danem, kolikor se bližamo

bila odpihnala, da nisem bil odnehal jaz. Varuj se, Nikola. Nisem Bog, da bi mogel s pogledom prodreti tvojo dušo, ali jaz ne prelomim besede. Bodi iskren, pravičen!

— Tožiš me, sumiš o meni, s kako pravico? Nisem li stavil svojega imena pod pismo, ali ti nisem podal reke? Kakega jamstva zahtevaš še?

— Tvoja dejanja naj mi bodo v jamstvo. Poznaš me, Nikola, je rekel škof, dvignivši prst, jaz štejem vsako zrno; moje oko je ostro, moje uho fino. Kotim te, bodi pošten, ne zaletaj se v nas, ker — — —

— Nehaj, Pavel, ti ne zahtevaš jamstva, jaz ti je nudim, je spregovoril hitro dvorjanin. Umem tvoje dvome. Gorjanski in Horvati, to vem, niso enako tkani; vsako plemo ima svojo kri, ki jo skozi veke zapušča oče sinu, dokler ne uvene rod. Gorjanski so rejeni, da navaljujejo z naskokom, Horvati, da odbijajo naskoke. Daj, pomеšajmo kri!

Kako? je vprašal škof začudeno.

(Pride še.)

PODLISTEK.

87

Prokletstvo.

Zgodovinski roman Avgusta Šenoe. — Nadaljeval in dovršil I. E. Tomić.

Prevel M. C. — Č.

IX.

— Spominjam se, ali čemu me opominjaš, Pavel, tega ravno sedaj, je odgovoril palatin zlovoljno.

— Moram. Čuj me! Nikola Gorjanski je postal velik gospod, ban v Podrinju, da, mišč močnega Ludovika ga je potegnila k sebi. Ta Nikola Gorjanski je postal viši dvornik in je dobil krmilo države v svoje roke. Nikola je sledil poletu nezasitnega vladarja, začel siliti v vse države in postal je sam nezasiten.

— Ali nisi tudi ti pomagal Ludoviku, Pavel?

bodoče u miru. Zaglobimo se torej še enkrat v zgodovinske akte!

Že sem v jedni zadnjih številki predstavil prave japonske aspiracije in povode japonsko-kitajski vojni. Mislim, da si je vsakdo, ki je bil toliko ljubeznjiv, da je prečital te le moje vrstice, zapomnil, da se je kitajsko-japonska vojna formalno vodila radi Koreje. Istotako sledi iz Simonoseškega miru, da je Kitaj s tem mirom odvezal Korejo od vazalstva. S tem je bilo rečeno vse. Koreja, na zunanjo samostojnost, podleže faktično prej ali slej japonskim zasledam. V posesti Koreje in ob provizoričnem nasleju poluotoka Liaotung s Port Arturjem bi postavila Japonska temelj bodoči državi, ki bi — od vztočne strani ograjena Tihim oceanom, a na zapadu Žoltim morjem, Pečelskim in Liaotungskim zalivom od ene strani, od Kitaja pa od druge strani — mogla na eno roko izključiti vsako vnanjo (kitajsko-rusko) aspiracijo, na drugo roko pa ustvariti sebi zlat most v »sebeleke državo« (Kitaj)! To je bil japonski program, ustvarjen in idealiziran izza Simonoseškega miru.

Rusko-japonska vojna.

Trst, 28. decembra 1904.

O momentannem položaju v Mandžuriji.

(Dopis iz strokovnjakega peresa.)

(Dalje.)

Ad a.) Pogajanja Japonske s Kitajem radi uporabljanja železnice Šanhajkvan-Simintin bi imelo velik taktičen in strateški vpliv na operacije južne črte ob reki Hunho. Ali Japonci bi se bili morali interesirati za to preč bitko pri Liaojanu (25. avgusta do 5. septembra), ali vsaj najkasneje takoj po bitki, da bi mogli izdatneje groziti Kuropatkinovi armadi, oziroma z zavzetjem kraja Simintin siliti isto na umikanje. Potem ne bi bilo Kuropatkinu preostajalo drugega, nego da bi bil nadaljeval svoje započeto umikanje od Liaojana preko Mukdena proti severu do črte Kunpiusan-Tielin. To je moral bi se bil se svojo glavno vojsko in se svojo skupino levega krila v dolini Hunho vojevoje umikati do važne točke Čantsiadjan-Dašhotse, kjer se stekajo poti; in bi bil moral torej prepustiti Japoncem svoja sedanjega glavna zimska taborišča: Simintin-Mukden-Satsintin. Toda Japonci so ostali, kakor poprej, tudi po bitki pri Liaojanu skozi en mesec strateško nedelavni. Še le 14 dni potem so njihove sprednje čete le ogletovalle ruske oddelke zadnjih straž v njihovi raztegnjeni črti Čantan-Panjipu soteska Palin, toda tudi to brez posebne energije v napadanju. To je ravno jako — japonsko! Po prej je bilo v navadi, da smo govorili: to je — kitajsko. Po evropski pa govorimo: Še le v progajanju sovražnika se žanje zmaga! Sedaj pa je za japonsko diverzijo proti Simintinu — prekasno.

Kuropatkin je že v poletju poskrbel za utrjenje strateško prevažnega trikotja Simintin-Mukden-Tielin, na kateri trikot se je začetkom oktobra — kar sem že poprej in tedaj predvidjal v tem listu — sploh opirala njegova ofenziva z zavzetjem levega ruskega krila Mukden-Ipan od reke Hunho do reke Taitsiho, vztočno Bensihu (pridobitev 55 km prostora pred se v južno-zapadni smeri). Sedaj je Simintin še močnejše utrjen in stoji — ne osamljen, kakor v poletju in na jesen — v bolj ugodni strateški in taktični bojni zvezi z fronto Kuropatkinove glavne vojske z nje masiranim, naprej potisnjenim in za protitisk pripravljanim levim krilom. Mnogostevilnim in jako delavnim kozakom na tem krilu ne more izbežniti nobeno japonsko gibanje. In vsako novo zbiranje Japoncev v zapadni ali severozapadni smeri od Liaojana proti ruskemu desnemu krilu morejo Rusi paralizirati pravočasno — ako bi namreč hoteli Japonci svoje čete premikati na zapadu bode z železnico Šanhajkvan-Simintin (350 km), bode z železnico Daljni-Dašičao-Konpen-tsi-Simintin (450 km), bode z železnico Daljni-Liaojan (335 km), potem peš Liaojan-Simintin (80 km, 4 dni), bode z železnico Daljni-Inkau (225 km), potem peš Inkau-Salin-Laatsfan-Simintin (180 km, 12 dni).

Dolga pot, sedanje vreme, boji, daleč naprej potisnjene ruske kavalrije (najmanjše dva-do triedneve marše), okolnost, da bi Japonci nashajali povsodi popolnoma razdrte komunikacije, ozir na močno utrjeno glavno obrambeno črto Simintin-Mukden, in slednjič ozir na to, da je za obrambo te črte na razpologo najkrajša dovzna črta Harbin-

Tielin od vse ostale ruske fronte za morebitna potrebna ojačenja — vse to nam, z ozirom na našete težave, ki se stavljajo na pot japonskemu obkroženju ruskega zapadnega krila pri Simintinu, narekuje misel, da se bo frontalni boj, ki se je svojedobno zapričel južno od Mukdena na reki Šabo, zanašal dalje na severo-zapad in se bo bil v podaljšanju utrjene fronte Mukden-Simintin.

(Pride še.)

Tretja ruska eskadra.

Petrograjski list »Rus« poroča, da odpluje tretja eskadra v dveh oddelkih. Prvi oddelek da bo obstojal iz oklopjača »Apraksin«, »Senjavin«, »Ušakov« in »Nikolaj I.«, križarke »Kornilov« ter nekoliko torpedovk in ladij za premog.

Drugi oddelek eskadre bo pa sestavljen iz oklopjača »Slava«, »Aleksander II.«, križarke »Pamjat Asova«, nekoliko ladij za premog in mnogo torpedovk. Le prvi del te tretje eskadre odpluje na skrajni Vzrok še tekom meseca januarja.

Admiral Virilev, komur je poverjeno poveljništvo tretje eskadre v Tihem Oceanu, deluje z vso energijo na to, da bo eskadra čim prej mobilizirana. Virilev vodi priprave osebno sedaj v Kronstadtu, sedaj v Libavi. Oklopjača »Slava«, ki je pridodeljena drugemu oddelku tretje eskadre, je ena najboljših vojnih ladij. V ladijedelnicah, toliko v Kronstadtu kolikor v drugih primorskih mestih, se dela neopotrgetoma po dnevu in po noči, da se čim prej odpošlje ojačenje admiralu Roždestvenskemu.

Ministerska kriza v Avstriji?

Nekoliko dni je tega, ko smo bili rekli na tem mestu, da vzlic vsej samozvesti, ki jo daja gospod Koerber raznašati po svojih glasilih, utegne vendar kmalu priti ura, ko bo moral vzdihniti: Gospod, jelo se je mračiti!

Vladar se je povrnil predvčeršnjim iz Wallseeja na Dunaj. A včeraj že je bil dr. Koerber vsprejet v dolgi avdienci, v kateri je baje predložil demisijsko ministerstva. Vladar da je vsprejel dr. Koerberja z veliko ljubeznjivostjo, toda glede krize da ni odločil ničesar. To je sumljivo, ker iz dejstva, da ni monarh pozval Koerberja, naj ostane, rezultira močnost, da bo demisijska — vsprejeta. Značilno je tudi, da najmanjše glasilo Koerberjevo, »Extrablatt«, naglašja, da so te vesti o odstopu Koerberja prezgodnje. Torej le prezgodnje? Če si tako glasilo ne upa trditi, da so oze vesti neosnovane, potem se usiljuje misel, da gre res h koncu z njegovim mojestvom in rednikom. Tudi o nasledniku gospodu Koerberju se že mnogo ugiblje po listih. Opozorjamo na brzoglavne vesti. Gosp. Koerber je mečil, da se avstrijski problem more reševati s samim spretnim potiskanjem in premikanjem parlamentarnih in strankarskih kulis. Kako se je motil! Sedanja državna kriza v Avstriji raste iz razmer, proti katerim se vspanja večina državljanov v svojem ogorčenju. Državnik, ki bo hotel rešiti krizo, bo moral odstraniti vzroke, ki so v nezadovoljstvu te večine.

Reforme v Rusiji.

Iz brzoglavke v zadnji številki našega lista so čitatelji doznali o carjevi anunciaciji ozirom na tisto namišljeno zabtevanje vse ruske javnosti po ustavi po — zapadno-evropskem vzoru. Radi carjeve besede so razni osrečevalci Rusije po vsaj zapadni Evropi kar iz sebe, češ, da je nečuvstvo, kako čvrsto odurno odklanja želje, nošene od mogočnega gibanja vse javnosti.

No, ne, potasi. Stara resnica je, da narava ne pozna skokov. To velja osobito za politični razvoj narodov. Politični in državni napredni razvoj, ako hoče biti naraven in blagosen za državo in narode, se mora vršiti organično, vsopredno s kulturnim in ekonomičnim napredovanjem državljanov. Saj vidimo v naši Avstriji. So-li izgledi pri nas res tako vabljivi? Ja dalje! Tu imamo zakone, ki določno ustanovljajo enakopravnost državljanov brez razlike narodnosti! A na kaj se izgovarjajo ne le državni krmitelji, ampak tudi isti Nemci, ki bi hoteli vsiliti Rusiji konstitucijo, ko vendar vzlic vsem zakonom odrekajo enakopravnost državljanom nekaterih narodnosti?! Msi ne na namišljeno varljivo v stopinji kulture?! Tako se izgovarjajo pri nas, ko vendar ta razlika faktično ne obstoji v taki meri, da bi se radi nje opravičeno smelo odrekali ravnopravnost posamičnim narodom! In s čem se izgo-

varjajo pri nas vlada in nemške stranke, ko odklanjajo zahtevo po splošni in enaki volilni pravici? Mari ne pravijo, da bi potem majorizirali tisti življi, ki radi svoje nezadostne kulturne stopinje niso še dozoreli za pravo izvrševanje take politične pravice?! Tako govore pri nas. V Rusiji pa bi hoteli usiliti reformo, po kateri bi zadobili velikansko premoč sloji, ki niso še (čemu bi tajili to?) zreli za ustavno življenje! Tu morajo pač delovati drugi vzroki, ki delajo te ljudi tako navdušene za liberalno vredbo — v drugi državi!

Car sicer res odreja konstitucijo po zapadnih vzorih, ali obljublja reforme, ki bodo globoko in v naprednem zmislu delovale na življenje vsega ruskega naroda. Car obljublja temeljite spremembe v zakonodaji, obljublja zakone na korist kmečkega stanu, da bodo kmetje polnopravni in svobodni državljani s primeranim vplivom na opravljanju stvari javne blaginje. Car obljublja zagotavljanje enakosti vseh stanov, uredbo pravosodstva, samostojnost sodnikov, varstvo delavcem v tovarnah in na obitih, državno zavarovanje delavcev, strpljivost v verskih stvarih, odstranjanje nepotrebnega vtesnevanja glasil javnega mnenja, da bodo novine mogle vršiti svoj veliki poklic kakor glasniki pravih prizadevanj na korist Rusije. Car pravi, da se imajo izvršiti velike notranje izpremembe v Rusiji. Seveda ocazanja tudi car, da se določijo izjemne zakonite odredbe, ali le proti zločinskim zveržnikom javnega reda, a še te naj bodo le v skrajno potrebnih slučajih omejevale pravice privatnih oseb. —

Tako je spregovoril car. S svojo voljo je pokazal car, da je večji prijatelj uvedenju konstitucionalnega in modernega življenja v Rusiji, nego li so oni, ki se danes zadirajo vanj. On je ubral pot, ki edina more dovesti do zdravega državnega življenja v Rusiji, ker hoče v narod u najprej ustvariti pogoje za tako življenje. Oni pa, ki kriče po konstituciji v Rusiji, po zapadno-evropskih vzorih, ne da bi bili dani pogoji za to, ne mislijo na rusko konstitucijo ruskemu narodu na korist, ampak na zapadno evropsko — konfuzijo ob kateri bi sesal kri ruskega naroda znani internacionalni molob.

Po modrosti carja in njegovih svetovalcev se pripravljajo v Rusiji prehodna doba, zlat most, preko katerega pride ta velika slovanska država do vredbe, ob kateri bo morda Rusija — najliberalnejša država na svetu.

Ali narava ne pozna skokov, to resnico uvažuje car na srečo Rusije. A le nje sovražniki so oni, ki danes strupeno sikajo na modre voditelje v Petrogradu.

Drobne politične vesti.

Ustavljena preiskava. — Iz Zadra poročajo, da so bili tamošnji dijaki, ki so bili udeleženi na inomostskih dogodkih obveščeni, da je kazenska preiskava proti njim ustavljena.

Srbski proračun. Srbska skupščina je po kratki debati vsprejela za podlego podrobne debate proračun v prvem čitanju.

Domače vesti.

Pogreb dra. Dinka Vitezica. V torek se je vršil v Krku ob ogromni udeležbi pogreb dra. Dinka Vitezica. Od vseh strani otoka je prišlo mnogo naroda, vsa občina Krka so bile zastopane po posebnih odposlanstvih, teko tudi skoro vse hrvatske občine iz ostale Istre. Ob 9. uri zjutraj so došla s parnikom »Liburnija« odposlanstva iz Liburnije, narodni poslanci, odposlanci občin in društev ter drugi odličnjaki. Med drugimi so prišli posl. Spinčić in Andrič dr. Fabijanić, Viktor Emin Car, Tomašić, načelnik Jelačić itd. Sprevod je krenil iz hiše pokojnikove v stolno cerkev, kjer se je pevala maša zadušnica. Navzoč je bil stolni kapitel s škofom drom. Mehničem na čelu velikega števila svečenikov. Po dovršeni maši se je pomikal sprevod iz mesta. Pred mestom se čakali na krsto Vrbničani. Tu se je v imenu vseh Hrvatov v krasnih besedah poslovlil od pokojnika poslanec Viktor Car Emin. Sprevod v Vrbniku, kjer so pokojnika položili k večnemu počitku, je bil imponanten. Nadgrobní govor je imel dr. Ožbolt. Slava neumrlému spominu dra. Dinka Vitezica!

Imenovanje v finančni stroki. Predsedstvo finančnega ravnateljstva v Trstu je

imenovalo finančnega konceptista dra. Marijana Cukarja provizoričnim finančnim komisarjem in konceptnega praktikanta dra. Josipa Calcagnija provizoričnim finančnim konceptistom.

Dogodki v Ríemanjih. Ravno danes sta minoli dve leti, odkar je prišla radi ríemanjake sfere prva komisija — seveda ob spremstvu orožniških bodal — v to toliko imenovano soto. Poslanstvo te komisije je bilo označeno po okolnosti, da je imela seboj — ključavničarja iz Kopra. Sploh je koperski predstavitelj te vse časti vredne obrti igral svojo vlogo tudi v poznejih sličnih komisijah. Odpiral je kapslanijo, sobe in kleti v kapslaniji, cerkev, zvonika, omare v cerkvi itd.

Vspreh delovanja komisij v znamenju ključavničarjev in v svitu orožniških bodal pa je zares tudi diven in gotovo tudi drugačen, nego so računali gg. členi komisij in njihovi gospodarji. Vspreh je: dve celi leti brez nabožnega življenja, dve leti žalosti na cerkvenih vratih, dve leti brez cerkvenih porok, kakih 30 civilnih pogrebov in — okolo 70 nekriščenih otrok! To je gotovo fenomenalen vspreh. Vendar pa ne verujemo, da ga je štet v posebno zaslugo njim, ki so delovali na njega dosezanju z neverjetno — doslednostjo!

Smrtna kosa. Prejeli smo: Pod tem naslovom ste včeraj sporočili o prerani smrti dvornega svetnika dra. Karla barona Lemprucha. Danes izvolite omeniti, da je finančno ravnateljstvo izgubilo žnjim uradnika posebno odličnih sposobnosti in redke dobrodušnosti, uradništvo pa ljubeznjivega predstojnika ter ob enem dragrega prijatelja in tovariša.

Rojen leta 1865. v Veroni, je baron Lempruch po dovršeni višji gimnaziji v Gorici in dovršenih pravniško-politiških nauk nastopil finančno konceptno službo na finančnem deželnem ravnateljstvu na Dunaju, od koder je bil kmalu pozvan na službovanje v finančnem ministerstvu, kjer se je povspreh do sekijskega svetnika ter bil obče ščlan kakor temeljit poznavatelj pristojbinske stroke in zakonodajnih del iste. Oktobra 1903. je preminol z naslovom in značajem dvornega svetnika bil pozvan na vodilno mesto tukajšnjega ravnateljstva in tudi v tej svoji novi lastnosti si je znal takoj pridobiti simpatije vseh uradnikov, kakor tudi onih, ki so sicer žnjim prihajali v dotiko.

Zasluge pokojnika so bile ponovno priznane z najvišjega mesta; bil je vitez Frano Jožefovega reda in imejtelj male zlate najvišje geslove svetinje. Njegova smrt se v širnih krogih odkritosrečno obžaluje.

Umrl je v soboto v Gorici bogati posestnik Ivan Josip Strekelj.

Nova slovenska izvirna narodna igra. Neznani avtor je vročil odboru ljubljanskega dramatičnega društva izvirno narodno igro s petjem in godbo: »Martin Krpan«. Za igro je porabljena ideja originalne pravljice o Petru Klepu, povesti Lavstikove in nekatero druge narodne pravljice slovenske in jugoslovanske. To igro uprizore v ljubljanskem gledališču še v tekoči sezoni.

Klin s klinom. Občinski zastop marioboraki je nedavno sklenil prepovedati v Mariboru — mi pa smo že ožgotali ta sklep po zaslugi — vse slovenske napise. Ta sklep je obudil po vsem Spodnjem Štajerskem veliko ogorčenje. V raznih krajih delajo priprave za organizacijo brezobzirnega boja proti nemškim trgovcem in obrtnikom. Tako je prav! Če nam že gospoda napovedujejo boj tudi na gospodarskem polju, pa silí nas že nagon po samoobrani, da se ravnamo po načelu: klin s klinom!!

Soseda Razumnika prešičja reja je naslov ravnokar izišel, 153 strani obsegajoči knjigi s 44 podobami, ki jo je izdala c. kr. kmetijska družba v Ljubljani. Knjigo je prevel, oziroma priredil za naša razmere družbeni ravnatelj g. Gustav Pirč, in sicer po nemški knjigi dr. Steuarta, kr. profesorja na kmetijski akademiji v Weihenstephanu. Slovenci dosihdob sploh nismo še imeli strokovne knjige izključno za prašičjo rejo in prav gotovo še nobenega strokovnega spisa tako poljudno in vsakemu razumljivo pisanega kakor je omenjena knjiga. »Kmetovalščev« čitatelji že poznajo Razumnikove dobre svete, ker je bil splošno priobčen v letošnjem »Kmetovalščev«. Ker se je pa kmetijski družbi važno zdelo, da izda spis v celoti, zato se je oskrbel ponatja, ki bo vsakemu avinjerjeju dobro služil, izlasti tistim, ki ne čitajo »Kmetovalšev«. Na uredno poljuden način v obliki pogovora s savaščani razklade, pončuje, bodri in avari Razumnik svoje sosedo glede prašičje reje,

„SLAVIJA“

vzajemna zavarovalna banka v Fragi.

Rezervni fond 29.217.694.46 K Izplačane odškodnine: 78.324.623-17 K

Po velikosti druga vzajemna zavarovalnica naše države z vseskozi slovansko-narodno upravo.

VSA POJASNILA DAJE:

Generalni zastop v Ljubljani, čegar pisarne so v lastni bančni hiši v Gospodskih ulicah 12.

Sprejema zavarovan'a človeškega življenja po najraznovrstnejših kombinacijah pod tako ugodnimi pogoji, ko nobena druga zavarovalnica. Zlasti je ugodno zavarovanje na doživetje in smrt z zmanjšujočimi se vplačili.

Vsak član ima po preteku petih let pravico do dividende.

Zavaruje poslopja in premoženje proti požarnim škodam po najnižjih cenah. Škode cenjuje takoj in najkrajše. Uživa najboljši sloves, koder posluje.

Dovoljuje iz čistega dobička izdatke podpore v narodne in obecnokoristne namene.

ULICA CASERMA št. 6
PRODAJALNICA manufaktur
in drobnarij, bombaževine, fuštanja, izgotovljenega perila, krp itd. itd.

vse po najnižjih cenah.

Ivan Visintini.

JAKOB SOTLAR

Via dei Bacchi 3.

Zaloga dalmatinskih in istrskih vin prve vrste. Vsakovrstni desertni likerji. Najfinejši spirit za konzerve.

Prodaja na debelo in drobno.

Dostavljanje na dom.

Pekarna in sladničarna

FRAN MILLANICH

Trst - ulica Commerciale 7 - Trst.

Trikrat na dan svež kruh vsake vrste. Raznašanje na dom. Sprejema naročbe na sladčice itd. o priliki porok in krstov.

Najugodnejše cene.

URAR
F. PERTOT
Trst, ul. Poste nuove 9
priporoča veliki izbor ur:
Omega, Schaffhouse Longines, Tavenes itd. kakor tudi zlate, srebrne in kovinske ure za gospe.
Izber ur za birmo
Sprejema popraviljanja po nizkih cenah.

Gostilna T. MAJCEN

ul. Nicolò Macchiavelli 34 (ex Forni).

Toči istrska in dalmatinska vina, beli opolo, posebna tirolska vina. Prve vrste pivo. Gorke in mrzle jedila.

Sprejema naročbe na kosila in večerje. NB. Za družino istrsko vino po 36 od 5 litrov naprej po 34.

„SANUS“
novi higijenični zobotrebnički
disinfektirani parfemirani
zaprošen patent
se prodajajo povsod.
C. COMINI, Trst Barriera 28

Kdor se hoče dobro in z veliko ekonomijo obleči, naj se poda v

prodajalnico
izgotovljenih oblek
Barriera vecchia 5

kjer se vsaki dan izdeluje obleka v lastni krojačnici.

Zaloga
izvozno-marčne (Export-Märzen)
in vlečane (Lager)

Pive

v odčeki in v boteljkah, kakor tudi

Kvasa

iz tovarne Bratov Reininghaus
Steinfeld pri Gradcu.

Zaloga Mattonijeve Giesshübler
vedno sveže kisle vode
po zmernih cenah

pri

ANTONU DEJAK junior

TRST

Via degli Artisti šte. 17

Trgovina z manufakturnim blagom

Barriera vecchia II. - **ANTON SANCIN** - Barriera vecchia I.

Zaloga perila, blaga od same volne za ženske obleke, velik dohod barhanta (fuštanj), vleur in pletenin; zaloga imbotiranih in flaneliranih pogrinjal, bele in barvane srajce za moške, maje, spodnje hlače in delavske hlače; bogat izbor ovrtnikov, zapestnic in kravat. Moderci in drobnarije.

Vse po najnižjih cenah, da se ni bati konkurence.

JUST STRANSIAK

Piazza Nuova št. 1 (ex Gadola)

Nova prodajalnica platnine in bombaževine

Fuštanj, novost, v najbogatejši izberi

Odeja imbotirana od gold. 3 - više; najfinejšega zatena od gold. 6-50.

Kos bele močne kotenine, dvojne širjave za 6 rjuh gold. 7-50.

Poslušajte se slovenskega jezika, kedar navočate blago pri trgovcih.

OGLAS.

Udano podpisani si častim javljati cenjenemu občinstvu, da sem ustanovil

1. novembrom t. l.

novo tržaško pogrebno podjetje „Pietas“

v ulici Vincenzo Bellini št. 13 (zraven cerkve sv. Antona novega).

To moje podjetje je bogato preskrbljeno z vozovi, tako da zamorem zadostiti vsem zahtevam. Ob jednem naznanjam, da sem nastavlil kakor voditelja g. Alojzija Montanelli, ki je dobro znan v celem mestu, ker je že služil nad 30 let pri vseh drugih podjetjih ter se odlikoval z zvestim službovanjem in točnostjo v svojem poklicu.

Za udobnost cenj. občinstva se nahaja sprejemanje naročb tudi v ulici Torrente 30 (Ponte della Fabbra) v prodajalnici z mrtvaškimi predmeti „Concordia“.

Nadejaje se podpore cenjenega občinstva beležim

Ivan Laurencich.

TOVARNA POHIŠTVA IGNAC KRON

TRST, ULICA CASSA DI RISPARMIO 5

MEBLOVANJE PO NAJMODERNEJŠIH ZAHTEVAH

KATALOGI BREZPLAČNO.

Narodni kolek je

vdobiti pri upravi

„Edinost“

„Avstrijsko parobrodno društvo“ - Trst.

(Avstro-amerikanska proga.) - Bratje COSULICH.

Nova redna, hitra in direktna služba za blago in potnike

mej Trstom in Novim Jorkom.

Hitri in elegantni novi brzoparobrod

GIULIA

5500 ton. odpluje dne 31. decembra v Novi York.

Potnina znaša III. razred K 180.—, II. razred K 250.—, I. razred K 300.—.

Potrežba in hrana (vsak dan svež kruh in meso) dobro vino, zdravniške službe. Parniki so električno razsvetljeni in ventilirani. Potniki III. razreda imajo popolno svobodo na krovu.

Za pojasnila se je obrniti na društvo v Trstu, ulica Molin piccolo št. 2

Zlatar

DRAGOTIN VEKJET

(C. Vecchiet).

TRST. — Corso št. 47. — TRST.

Priporoča svojo prodajalnico zlatanine, srebrnine in žepnih ur. — Sprejema naročbe, poprave srebrnih in zlatih predmetov ter poprave žepnih ur.

Kupuje staro zlato in srebro. Cene zmerne.

ANTON SKERL

mehanik, zapriseženi zvedeneo.

Trst - Carlo Goldonijev trg 11. - Trst.

Zastopnik tovarne koles in motokoles „Puch“.

Napeljava in zaloga električnih zvončkov. Izključna prodaja gramofonov, zvončkov in fonografov. Zaloga priprav za točiti pivo. Lastna mehanična delavnica za popraviljanje šivalnih strojev, koles, motokoles itd. Velika zaloga pripadkov po tovarniških cenah.

TELEFON šte. 1734.

Manufakturna trgovina

Ambrosich & Modricky

TRST - ul. Belvedere 32 - T. ST

Fuštanj za krila širok 90 cm po 36, 42 novi. Fuštanj vleur od 27 novč. dalje, bel, siv in piquet fuštanj. Kotenina bela in siva. Maje, šlaji in rute. Odeja od volne ali bombaža. Pregrinjala preproge za mej posteljo. Kravate, srajce za moške in ženske. Krila, nogovice, čipke in zamet, kakor tudi raznovrstne drobnarije.

Za novo leto

se vdobi v pekarni in sladč. ter lastni tovarni biškotov

ALOJZIJ DUGULIN

TRST - ulica Barriera vecchia 25 - TRST

mandolat, raznovrstne sladčice, milanski bomboni

Sprejema naročbe na sladčice, torte itd.

Kdo želi dati?

za novo leto kak lep dar?

Barriera Jakob Grassi Barriera

vecchia 21 Jakob Grassi vecchia 21

Sprejema vsakoje poprave brez konkurence.

Pekarna in sladničarna z lastno tovarno biškotov

Josip Mreule

TRST - ulica Molin Grande št. 32 - TRST

3 krat na dan svež kruh, raznovrstne moke prvih ogrskih mlinov, fine vina v buteljkah, sladčice itd.

Sprejema naročbe za sladčice.

MIRODILNICA

Emiliju Cumar pok. Friderika

TRST - ulica Belvedere šte. 51 - TRST

Podružnica:

Opčine 209 zraven kav. „All' Elettrovia“.

Velika izbira in zaloga

šip, žeblijev, barv, čopičev, mineralnih vod, vinskega špirita, voščeni in lojevih sveč. Kisline, laneno olje, navažno in dišeče milo.

GORIŠKA LJUDSKA POSOJILNICA

vpisana zadruga z neomejenim jamstvom.

v Gorici

Gospodka ulica hšt. 7., II. nadstr.

v lastni hiši.

Hranilne vloge sprejemajo se od vsakega, če tudi ni član društva in se obrestuje po 4 1/2 %, ne da bi se o biljal rentni davek.

Posojila dajejo se samo članom in seer na menjce po 6 % in na vknjižbe po 5 1/2 %.

Uraduje vsaki dan od 9. do 12. ure dopol. in od 2. do 3. ure popol. razven nedelj in praznikov.

Stanje hranilnih vlog leta 1902. Kron 1.479.000

Poslovanje račun št. 837.15.

Oglas.

V novo otvorenej kleti se nahajajo sledeča dalmatinska vina:

črno po 32 novč.

opol 36 „

belo 40 „

zganje v zaprtih boteljkah po 80 novč., fino dalmatinsko olje po 48 novč.

MAKALE & KULUŠIĆ

Chiozza 19 „Alla borgata di Sebenico“ Chiozza 19

ulica dele Ponte br. 6

„LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA“ v LJUBLJANI

Podružnica v Celovcu.

Kupuje in prodaja

vsako rent, zastavnihi plemen, priporitet, komunalnih obveznic, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Priporoča in vsakemu šrebanju.

Polno vplačani akcijski kapital K 1.000.000

Zamenjava in eskomptuje

iztrebane vrednostne papirje in vnovčujo zapale kupone.

Vinkuluje in divinkuluje vojaške zemlinske kavcije.

Beknapt in izklesano menio

Daje predujme na vred. papirje.

Zavaruje sročke proti kurznim izgubi

Podružnica v Spiljetu

Denarne vloge vsprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vloženi denar obrestuje od dne vloge dne vidga.

Promet s čeki in nakaznicami.